

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego [uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1198/2006 i rozporządzenie Rady (WE) nr 861/2006 oraz rozporządzenie Rady nr XXX/2011 w sprawie zintegrowanej polityki morskiej]

COM(2011) 804 final – 2011/0380 (COD)

(2012/C 299/24)

Sprawozdawca: **Gabriel Sarró IPARRAGUIRRE**

Rada, w dniu 15 grudnia 2011 r., oraz Parlament Europejski, w dniu 16 stycznia 2012 r., postanowiły, zgodnie z art. 43 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego [uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1198/2006 i rozporządzenie Rady (WE) nr 861/2006 oraz rozporządzenie Rady nr XXX/2011 w sprawie zintegrowanej polityki morskiej]

COM(2011) 804 final – 2011/0380(COD).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 26 czerwca 2012 r.

Na 482. sesji plenarnej w dniach 11–12 lipca 2012 r. (posiedzenie z 11 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 150 do 1 – 6 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet przyjmuje z zadowoleniem wnioski Komisji i popiera jego cele i priorytety. Uważa jednak, że należy doprecyzować sformułowanie głównego celu – powinien nim być zrównoważony i konkurencyjny charakter rybołówstwa i akwakultury z punktu widzenia gospodarczego, społecznego i środowiskowego. EKES zwraca też uwagę na brak konkretnej wzmianki o sektorach przetwórstwa produktów rybnych i akwakultury oraz handlu nimi wśród celów EFMR (Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego).

1.2 Jeżeli chodzi o definicję łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego, EKES powtarza swoje stanowisko przedstawione w opinii w sprawie reformy WPRyb i zachęca Radę oraz Parlament do odpowiedniego rozszerzenia propozycji Komisji.

1.3 Komitet popiera cel dotyczący eliminacji nadmiernej zdolności połowowej flot, tam gdzie takowa występuje. W tym celu uważa za konieczne utrzymanie pomocy przyznanej na trwałe wycofanie statków rybackich, jeśli pozwala to na faktyczne dostosowanie istniejących możliwości połowowych do każdego segmentu.

1.4 EKES uważa też, że konieczne jest utrzymanie pomocy na tymczasowe wycofanie floty.

1.5 Zdaniem Komitetu bardzo ważna jest pomoc przeznaczona na wspieranie stosunków i stowarzyszeń między badaczami a rybakami, wspieranie kapitału ludzkiego i dialogu

społecznego, zachęcanie do dywersyfikacji i tworzenia miejsc pracy, a także na poprawę bezpieczeństwa na pokładzie. Ponadto uważa, że należy przewidzieć środki na rzecz włączenia młodych pracowników do sektora rybołówstwa, aby pomóc w łagodzeniu braku wymiany międzypokoleniowej oraz położyć większy nacisk na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy.

1.6 EKES zgadza się co do konieczności wsparcia dla stosowania środków ochrony w ramach WPRyb, dla ograniczenia wpływu rybołówstwa na środowisko morskie, dla innowacji, ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej, łagodzenia skutków zmiany klimatu, poprawy wykorzystania niepożądanego połowów oraz zwiększenia efektywności energetycznej.

1.7 Komitet popiera pomoc przewidzianą dla rybołówstwa śródlądowego. Uważa jednak, że należy wprowadzić środki wspierające zapobieganie interakcjom między akwakulturą słodkowodną i rolnictwem w rybołówstwie słodkowodnym.

1.8 EKES popiera środki na rzecz zrównoważonego rozwoju akwakultury i stref połowowych oraz proponuje w opinii pewne ważne jego zdaniem ulepszenia.

1.9 Komitet przyjmuje z zadowoleniem środki dotyczące przetwórstwa i handlu. Uważa jednak za konieczne utrzymanie do końca okresu stosowania EFMR pomocy przeznaczonej na rekompensatę dla organizacji producentów za magazynowanie produktów rybołówstwa. Uznaje też za niezbędne utrzymanie

mechanizmu odszkodowań wyrównawczych w przypadku tuńczyka przeznaczonego dla branży przetwórczej. Z drugiej strony sądzi, że do celów szczegółowych należy włączyć poprawę konkurencyjności branży przetwórczej, poprawę warunków zdrowia publicznego i jakości produktów, zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko i zwiększenie efektywności energetycznej, zwiększenie stopnia wykorzystania nie w pełni eksploatowanych gatunków, produktów ubocznych i odpadów, rozwój, produkcję i wprowadzanie do obrotu nowych produktów, zastosowanie nowych technologii i innowacyjnych metod produkcji, otwarcie i rozwój rynków oraz poprawę warunków pracy i szkoleń dla pracowników.

1.10 EKES przyjmuje z zadowoleniem wszystkie propozycje dotyczące zintegrowanej polityki morskiej.

2. Kontekst

2.1 Reforma wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) zacznie obowiązywać od dnia 1 stycznia 2013 r. ⁽¹⁾

2.2 Ramy finansowe obowiązującej WPRyb zostały zdefiniowane w rozporządzeniu (WE) nr 1198/2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR), którego przegląd przewidziano przed dniem 1 stycznia 2014 r.

2.3 Zintegrowana polityka morska (IMP) była finansowana w okresie 2008–2010 za pomocą szeregu działań pilotażowych i prac przygotowawczych. Komisja zaproponowała wprowadzenie nowego instrumentu finansowego na okres 2012–2013.

2.4 Reformę WPRyb i konsolidację IMP gwarantuje utworzenie nowego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), który będzie obowiązywał od dnia 1 stycznia 2014 r.

3. Analiza wniosku

3.1 Cele i priorytety

3.1.1 We wniosku dokonano ogólnego podziału wsparcia, jakie może zostać udzielone w ramach „zarządzania dzielonego”, dotyczącego przede wszystkim WPRyb, oraz „zarządzania bezpośredniego”, obejmującego IMP i środki towarzyszące zarówno WPRyb, jak i IMP, oraz określono unijne środki finansowe na rzecz wdrażania:

- a) WPRyb,
- b) odpowiednich środków związanych z prawem morza,
- c) zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich i rybołówstwa śródlądowego,
- d) IMP.

3.1.2 Odnośnie do definicji „tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego”, EKES powtarza swoje stanowisko wyrażone w opinii w sprawie reformy. Komitet jest zdania, że nie bierze się pod uwagę rzeczywistej sytuacji floty łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego w różnych państwach członkowskich oraz że stosuje się jedno arbitralne kryterium, które może prowadzić do powstawania sytuacji dyskryminujących.

W związku z tym EKES oczekuje ustanowienia innych kryteriów, poza rozmiarem statków, które mogłyby być stosowane w celu wydzielenia tego rodzaju rybołówstwa o wysokim stopniu zróżnicowania i które obejmowałyby np. czas spędzony na morzu, odległość od brzegu, rodzaj narzędzia połowowego czy powiązania ze społecznością lokalną. Jednocześnie tonary powinny zostać włączone do definicji łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego.

3.1.3 Zdaniem EKES-u należy wyjaśnić pojęcia „samozatrudnionych rybaków” i „pracowników” w celu dokładnego określenia beneficjentów różnych środków EFMR, ponieważ termin „rybak” jest często używany w odniesieniu do różnych osób: właścicieli statków, rybaków samozatrudnionych niebędących pracownikami itp.

3.1.4 Cele EFMR to:

- a) promowanie zrównoważonego i konkurencyjnego rybołówstwa i akwakultury;
- b) wspieranie procesu opracowywania i wdrażania IMP w sposób uzupełniający politykę spójności i WPRyb;
- c) promowanie zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi terytorialnego obszarów rybackich;
- d) wspieranie procesu wdrażania WPRyb.

3.1.5 EKES uważa, że w zakresie pierwszego celu należy doprecyzować, że rybołówstwo i akwakultura powinny być zrównoważone i konkurencyjne z punktu widzenia gospodarczego, społecznego i środowiskowego.

3.1.6 W związku z tym EKES zauważa, że zarówno w opisie tych celów, jak i w priorytetach UE należałoby uwzględnić szczególne odniesienie do sektora wprowadzania do obrotu i przetwarzania, ponieważ są to grupy docelowe działań odzwierciedlonych we wniosku. EKES ubolewa, że wśród celów nie uwzględniono finansowania inwestycji mających na celu zagwarantowanie wartości zdrowotnej i jakości produktów, poprawę warunków pracy i warunków dla przedsiębiorczości oraz wspieranie rozwoju silnej, innowacyjnej i zrównoważonej tkanki przemysłowej, zdolnej tworzyć nowe miejsca pracy i konkurować na światowych rynkach.

3.1.7 Zakres geograficzny, jaki zastosowano we wniosku, będzie dotyczył operacji przeprowadzanych na terytorium UE, chyba że rozporządzenie wyraźnie stanowi inaczej.

3.2 Dopuszczalność wniosków i operacje niekwalifikowalne

3.2.1 Na określony czas wyłącza się wnioski składane przez podmioty gospodarcze, które dopuściły się nieprawidłowości dotyczących EFR lub EFMR bądź poważnego naruszenia na podstawie rozporządzenia dotyczącego połowów NNN (nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych), figurują w wykazie statków NNN bądź w inny sposób naruszyły przepisy WPRyb, a tym samym spowodowały poważne zagrożenie dla trwałości odnośnych zasobów.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u, Dz.U. C 181 z 21.6.2012 s. 183–195.

3.2.2 Do wsparcia z EFMR nie kwalifikują się następujące operacje:

- a) operacje zwiększające zdolność połowową statku;
- b) budowa nowych statków rybackich, wycofywanie z eksploatacji lub przywóz statków rybackich;
- c) tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej;
- d) połowy eksperymentalne;
- e) przeniesienia własności przedsiębiorstwa;
- f) bezpośrednie zarybianie, o ile nie zostało wyraźnie określone w unijnym akcie prawnym jako środek ochrony lub w przypadku zarybiania eksperymentalnego.

3.2.3 EKES uważa, że konieczne jest utrzymanie wsparcia dla podmiotów, które definitywnie zaprzestają działalności połowowej, aby umożliwić poważną i głęboką restrukturyzację floty UE, jeśli pozwoli to na rzeczywiste dopasowanie każdego segmentu do istniejących uprawnień do połowów w ramach rybołówstwa zrównoważonego pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Należy również uwzględnić środki rekompensujące zaniechanie wykonywania zawodu w wyniku zaprzestania działalności połowowej przez statek, takie jak np. wcześniejsze emerytury i zryczałtowane kompensaty.

3.2.4 Zniesienie takiego wsparcia Komisja argumentuje tym, że w wyniku jego stosowania nie dało się rozwiązać problemu nadmiernej zdolności połowowej floty unijnej. Opiera się przy tym na sprawozdaniu Trybunału Obrachunkowego, w którym przeanalizowano, czy przyjęte środki przyczyniły się do dostosowania możliwości flot do istniejących uprawnień do połowów.

3.2.5 Komitet podkreśla jednak, że w sprawozdaniu tym nie zakwestionowano istnienia form wsparcia z tytułu definitywnego zaprzestania działalności, ale dokonano szeregu zaleceń dla samej Komisji i państw członkowskich.

3.2.5.1 Zwrócono się do Komisji, aby przyjęła bardziej odpowiednie środki w celu osiągnięcia równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów, ustaliła skuteczne limity dla zdolności połowowej flot i zapewniła, by systemy przekazywania praw połowowych przyczyniły się do zmniejszania nadmiernej zdolności połowowej.

3.2.5.2 Zwrócono się do państw członkowskich o dopilnowanie, aby środki wspierające inwestycje na pokładzie nie przyczyniły się do zwiększenia zdolności połowowej, programy wycofywania statków rybackich z eksploatacji miały korzystny wpływ na trwałość docelowych stad ryb, a środki publiczne nie były przydzielane na wycofywanie z eksploatacji statków rybackich nieprowadzących działalności połowowej.

3.2.6 Aby rozwiązać problem nadmiernej zdolności połowowej, Komisja zaproponowała system przekazywalnych koncesji

połowowych. W swojej opinii w sprawie reformy EKES odrzucił taki system, uznając, że wsparcie z tytułu definitywnego zaprzestania działalności powinno zostać utrzymane w celu zmniejszenia nadmiernej zdolności połowowej, jaka mogłaby zaistnieć.

3.2.7 Ponadto EKES uważa za konieczne utrzymanie wsparcia z tytułu czasowego zaprzestania działalności ze względu na jego kluczową rolę w poprawie stanu zasobów, a zwłaszcza odnośnie do okresów ochronnych, oraz ze względu na to, że stanowi ono częściową rekompensatę braku dochodów rybaków w okresie zaprzestania działalności.

3.2.8 Pomoce z tytułu czasowego zaprzestania działalności są całkowicie uzasadnione w następujących przypadkach:

- a) drastyczne zmniejszenie kwot połowowych lub nakładów połowowych w ramach wieloletnich planów zarządzania rybołówstwem;
- b) zerwanie lub zakończenie obowiązywania umów w sprawie rybołówstwa;
- c) katastrofy ekologiczne.

3.2.9 Komitet uważa, że wsparcie to nabiera szczególnego znaczenia dla utrzymania i rozwoju tkanki społeczno-gospodarczej regionów, które w znacznym stopniu są zależne od rybołówstwa, ponieważ jest skierowane zarówno do armatorów, jak i do członków załogi oraz zapewnia ciągłość działalności połowowej.

3.3 Zasoby budżetowe w ramach zarządzania dzielonego i bezpośredniego

3.3.1 Zasoby budżetowe w ramach zarządzania dzielonego na okres 2014–2020 wynoszą 5520 milionów euro i zostaną rozdzielone pomiędzy państwa członkowskie na podstawie określonych obiektywnych kryteriów zaproponowanych we wniosku. Środki przeznaczone na zarządzanie bezpośrednie, włącznie z pomocą techniczną, wynoszą 1047 milionów euro.

3.3.2 Aby mieć dostęp do współfinansowania przewidzianego z EFMR, każde państwo członkowskie powinno sporządzić pojedynczy program operacyjny mający na celu wdrożenie priorytetów unijnych. Komisja zatwierdzi programy operacyjne państw członkowskich i ich zmiany w drodze aktów wykonawczych.

3.4 Środki finansowane w ramach zarządzania dzielonego

3.4.1 Zrównoważony rozwój rybołówstwa

3.4.1.1 Wsparcie przyznawane na ten cel przyczyni się do realizacji następujących priorytetów UE:

- wspieranie innowacyjnego i konkurencyjnego rybołówstwa,
- promowanie zrównoważonej i zasobooszczędnej akwakultury.

3.4.1.2 Jako warunek ogólny ustalono, że po otrzymaniu wsparcia przeznaczonego bądź na doposażenie statków floty łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego w celu zmiany ich przeznaczenia na potrzeby działalności innej niż połowowa, bądź na inwestycje na statkach rybackich mające na celu jak najlepsze wykorzystanie niepożądanych połowów stad handlowych i waloryzację niewykorzystanych elementów złowionych ryb, właściciel statku rybackiego nie może przenieść statku do państwa trzeciego poza Unią przez co najmniej 5 lat od daty dokonania płatności na rzecz beneficjenta.

3.4.1.3 EKES uważa, że konieczne jest preredagowanie treści punktu 3.4.1.2 tak, aby zaznaczyć, że w przypadku przeniesienia statków przed upływem 5 lat od otrzymania wsparcia należy zwrócić to wsparcie zgodnie z zasadą *pro rata temporis*.

3.4.1.4 **Innowacje.** W ramach EFMR wsparcie mogą otrzymać projekty mające na celu rozwijanie lub wprowadzanie nowych lub znacznie ulepszonych w porównaniu z aktualną sytuacją w tym sektorze produktów, procesów lub systemów zarządzania i organizacji.

3.4.1.5 EKES uważa, że należy sprecyzować pojęcie „aktualnej sytuacji w sektorze”, i przypomina, że innowacje powinny obejmować także aspekty społeczne.

3.4.1.6 Operacje finansowane w ramach innowacji należy przeprowadzać we współpracy z uznanym w państwie członkowskim organem naukowym lub technicznym, który zatwierdzi wyniki takich operacji.

3.4.1.7 Zdaniem EKES-u nie wszystkie działania w ramach innowacji powinny bezwzględnie wymagać udziału organu naukowego lub technicznego. Ważniejszym wymogiem powinna być poprawa wyników gospodarczych, jaką odnotują przedsiębiorstwa rybackie w wyniku tych działań.

3.4.1.8 **Usługi doradcze.** W ramach EFMR można przyznawać wsparcie:

- dla studiów wykonalności oceniających rentowność projektów;
- w celu zapewnienia profesjonalnego doradztwa dotyczącego strategii biznesowych i wprowadzania do obrotu.

3.4.1.9 Komisja proponuje, aby studia wykonalności projektów i profesjonalne doradztwo dotyczące strategii biznesowych i wprowadzania do obrotu zostały zapewnione przez uznane organy naukowe lub techniczne oraz aby ich koszt nie przekraczał 3 000 euro.

3.4.1.10 EKES uważa, że działania te powinny obejmować udział prywatnych przedsiębiorstw, które mogłyby opracować plany strategiczne o charakterze biznesowym i plany związane z wprowadzaniem do obrotu oraz zapewniać doradztwo w ich zakresie. Należy także zwiększyć dopuszczalną maksymalną kwotę. W każdym wypadku trzeba określić metodę stosowaną do ustalania tej kwoty, gdy zostaną zdefiniowane kryteria wyboru projektów.

3.4.1.11 **Partnerstwa między naukowcami a rybakami.** W ramach EFMR można wspierać:

- tworzenie sieci złożonych z niezależnych organów naukowych i rybaków lub też organizacji rybaków;
- działania wykonywane w ramach takiej sieci.

3.4.1.12 EKES uważa za niezwykle ważne wspieranie relacji między naukowcami a rybakami.

3.4.1.13 **Promowanie kapitału ludzkiego i dialogu społecznego.** EFMR może wspierać:

- uczenie się przez całe życie, upowszechnianie wiedzy naukowej i innowacyjnych praktyk oraz nabywanie nowych umiejętności zawodowych, zwłaszcza związanych ze zrównoważonym zarządzaniem ekosystemami morskimi, działaniami w sektorze gospodarki morskiej, innowacjami i przedsiębiorczością;
- tworzenie sieci kontaktów i wymianę doświadczeń między zainteresowanymi stronami, w tym między organizacjami promującymi równość szans dla mężczyzn i kobiet;
- promowanie dialogu społecznego na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, z udziałem rybaków i innych zainteresowanych stron.

3.4.1.14 EKES odnotowuje wysiłki Komisji mające na celu uwzględnienie działań skierowanych na promowanie kapitału ludzkiego i dialogu społecznego, tworzenie miejsc pracy, zdrowie i bezpieczeństwo na pokładzie statków rybackich. Uważa jednak, że niektóre aspekty wymagają wyjaśnienia lub rozszerzenia. Po pierwsze, EKES chce sprecyzować, że dialog społeczny jest procesem, który odbywa się z udziałem partnerów społecznych, a mianowicie organizacji przedsiębiorców i pracowników. W związku z tym należy usunąć sformułowanie „inne zainteresowane strony”, gdy mowa o jego promowaniu. Po drugie, oprócz „rybaków” do beneficjentów wsparcia należy zdaniem Komitetu zaliczyć innych „operatorów”, aby ze wsparcia tego mogły korzystać pozostałe podmioty sektora rybołówstwa, które wykonują czynności wspomagające: podmioty zajmujące się naprawą narzędzi połowowych, personel wyładunkowy w portach itp. Ponadto EKES uważa za wskazane promowanie współfinansowania działań europejskich realizowanych przez europejskie organizacje działające w tym sektorze, a zwłaszcza seminariów informujących o rozwoju WPRyż, tak aby umożliwić partnerom społecznym lepsze zrozumienie prawodawstwa oraz wspierać przestrzeganie przepisów i optymalne wykorzystanie funduszy. Na koniec EKES zauważa, że EFMR powinien obejmować wsparcie finansowe na edukację i szkolenia rybaków, dzięki którym będą oni mogli znaleźć zatrudnienie w innych sektorach. Wsparcie to powinno obejmować rekompensatę za utratę dochodów w czasie szkoleń i nauki.

3.4.1.15 **Ułatwianie różnicowania działalności i tworzenia miejsc pracy.** W ramach EFMR można wspierać:

- nowo powstające firmy nieprowadzące działalności połowowej;
- doposażenie statków floty łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego w celu zmiany ich przeznaczenia na potrzeby działalności innej niż połowowa.

3.4.1.16 EKES uważa, że należy usunąć odniesienie do łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego, aby wszystkie statki rybackie mogły korzystać z doposażenia w celu zmiany ich przeznaczenia na potrzeby działalności innej niż połowowa.

3.4.1.17 Komitet kieruje uwagę na brak wsparcia dla tworzenia miejsc pracy w samym sektorze rybołówstwa. EKES uważa, że należy opracować środki mające na celu przyciągnięcie młodych specjalistów do sektora rybołówstwa, tak aby częściowo rozwiązać jeden z największych problemów w tym sektorze, a mianowicie problem wymiany pokoleń.

3.4.1.18 **Zdrowie i bezpieczeństwo na statkach rybackich.** EFMR może udzielać wsparcia rybakom i właścicielom statków w okresie programowania, dla danego statku rybackiego lub beneficjenta, z przeznaczeniem na inwestycje na statkach rybackich lub inwestycje w indywidualny sprzęt, pod warunkiem, że takie inwestycje wychodzą poza standardowy zakres wymagany na podstawie prawa krajowego lub unijnego.

3.4.1.19 Zdaniem Komitetu należy uwzględnić nie tylko inwestycje na statkach rybackich, lecz umożliwić korzystanie ze wsparcia także rybakom dokonującym połowów oraz pracownikom pomocniczym. Należy także poszerzyć zakres tego wsparcia o poprawę ogólnych warunków panujących na statkach, czyli zapobieganie ryzyku zawodowemu, poprawę warunków pracy, higieny itp., jak również o wstępne oceny zawierające analizę wykonalności tych inwestycji.

3.4.1.20 Należy ponadto zrezygnować z ograniczenia udzielania tego wsparcia tylko raz w trakcie okresu programowania.

3.4.1.21 Wsparcie dla systemów przekazywalnych koncesji połowowych w ramach WPRyB: Komisja zaproponowała udzielanie określonego wsparcia w celu ustanowienia lub zmiany systemów przekazywalnych koncesji połowowych przewidzianych w WPRyB. EKES uważa, że udzielanie tego wsparcia jest właściwe, jeśli system ten ostatecznie zostanie ustanowiony w ramach WPRyB.

3.4.1.22 EFMR przewiduje wsparcie na wdrażanie środków ochronnych w ramach WPRyB, ograniczanie oddziaływania rybołówstwa na środowisko morskie, innowacje związane z ochroną morskich zasobów biologicznych oraz ochronę i odbudowę morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich w ramach zrównoważonej działalności połowowej. EKES wyraża aprobatę dla tych środków, podkreślając uznanie i znaczenie roli, jaką sami rybacy mogą odgrywać w zakresie oczyszczania i ochrony środowiska morskiego.

3.4.1.23 **Łagodzenie zmiany klimatu.** W celu łagodzenia skutków zmiany klimatu EFMR może wspierać inwestycje na statkach rybackich mające na celu zmniejszanie emisji substancji zanieczyszczających lub gazów cieplarnianych oraz audyty i programy związane z efektywnością energetyczną. Komisja zaproponowała natomiast wyłączenie ze wsparcia wymiany lub modernizacji silników.

3.4.1.24 EKES uważa, że należy zezwolić na przyznawanie wsparcia na wymianę lub modernizację silników pod warunkiem, że taka wymiana lub modernizacja nie pociągnie za

sobą zwiększenia zdolności połowowej statku. W przeciwnym razie poziom bezpieczeństwa statków i samych członków załogi mogłyby się pogorszyć, nie poprawiłaby się efektywność energetyczna ani nie nastąpiłoby obniżenie poziomu zanieczyszczeń.

3.4.1.25 **Jakość produktów i wykorzystanie niepożądanych połowów.** EFMR może wspierać inwestycje w statki rybackie mające na celu poprawę jakości złowionych ryb i lepsze wykorzystanie niepożądanych połowów. Wsparcie to przynajmniej się dla danego statku rybackiego lub beneficjenta tylko raz w trakcie okresu programowania. EFMR może również wspierać porty rybackie, miejsca wyładunku i przystanie, jeśli posłużą to zwiększeniu efektywności energetycznej, przyczyni się do ochrony środowiska, poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy oraz budowy lub modernizacji przystani w celu zwiększenia bezpieczeństwa rybaków.

3.4.1.26 EKES uważa za właściwe środki wyszczególnione dla portów rybackich, miejsc wyładunku i przystani i stwierdza, że powinny one zostać poszerzone o wsparcie na inwestycje w zakresie przechowywania i sprzedaży na aukcji produktów rybołówstwa, inwestycje w stacje pobierania paliwa, zaopatrzenie statków (w wodę, lód, elektryczność itp.), jak również z informatyzowane zarządzanie miejscami sprzedaży.

3.4.1.27 **Rybołówstwo śródlądowe.** W celu zmniejszenia oddziaływania rybołówstwa słodkowodnego na środowisko, zwiększenia efektywności energetycznej, poprawy jakości połowów oraz bezpieczeństwa i warunków pracy EFMR może wspierać statki rybackie, które dokonują połowów na wodach śródlądowych, a także prowadzenie zróżnicowanej działalności przez rybaków zajmujących się rybołówstwem śródlądowym oraz ich udział w zarządzaniu obszarami sieci „Natura 2000”, ich odbudowie i monitorowaniu. EKES popiera zaproponowane środki, choć zgodnie z tym, co wskazano w opinii w sprawie reformy WPRyB, Komisja powinna zapewnić wsparcie w zakresie zapobiegania wzajemnemu oddziaływaniu akwakultury słodkowodnej i rolnictwa z jednej strony oraz rybołówstwa słodkowodnego z drugiej.

3.4.1.28 W najbardziej na północ wysuniętych regionach UE w okresie, który może trwać sześć miesięcy, zimowe połowy spod lodu dokonywane są zarówno w jeziorach, jak i strefach przybrzeżnych. Pojazdy śniegowe i specjalne wyposażenie dla połowów zimowych powinny kwalifikować się do wsparcia z EFMR.

3.4.2 Zrównoważony rozwój akwakultury

3.4.2.1 Wsparcie przyznawane na ten cel przyczyni się do realizacji następujących priorytetów UE:

- wspierania innowacyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy akwakultury;
- promowania zrównoważonej i zasobooszczędnej akwakultury.

3.4.2.2 Zdaniem Komitetu przyznawanie wsparcia przedsiębiorstwom z sektora akwakultury bez względu na ich rozmiar (mikroprzedsiębiorstwa, MŚP lub duże przedsiębiorstwa) jest właściwe. Sądzi jednak, że zawarte w załączniku 1 ograniczenie dotyczące dużych przedsiębiorstw z sektora akwakultury jest nieuzasadnione.

3.4.2.3 We wniosku zaproponowano wsparcie na rzecz innowacji w następujących dziedzinach: inwestycje w akwakulturę prowadzoną na morzu, i niezwiązaną z żywnością w celu wspierania form akwakultury o wysokim potencjale wzrostu; przetwarzanie, wprowadzanie do obrotu i bezpośrednia sprzedaż własnych produktów; zapewnianie usług z zakresu zarządzania, zastępstwa i doradztwa dla gospodarstw akwakultury; oraz promowanie kapitału ludzkiego i tworzenia sieci kontaktów.

3.4.2.4 Komitet popiera te propozycje. Jednak odnośnie do ostatniego punktu proponuje, aby dla poprawy działalności wykonywanej przez pracowników przedsiębiorstw z sektora akwakultury otwarto specjalną linię pomocową w celu poprawy warunków pracy w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa pracowników gospodarstw zajmujących się akwakulturą. Powinno to obejmować zarówno gospodarstwa położone nad morzem, jak i miejsca pracy na statkach pomocniczych sektora akwakultury, a nawet gospodarstwa na lądzie.

3.4.2.5 EKES proponuje, by w wypadku dużych przedsiębiorstw wsparcie nie było ograniczone do uczenia się przez całe życie, upowszechniania wiedzy i innowacyjnych praktyk itp., ponieważ znaczenie wszystkich tych działań uzasadnia nierozgraniczanie przedsiębiorstw ze względu na ich rozmiar. Uważa jednak, że należy priorytetowo potraktować małe i średnie przedsiębiorstwa.

3.4.2.6 W celu przyczynienia się do zwiększenia potencjału terenów hodowli w ramach akwakultury, EFMR może wspierać identyfikowanie i tworzenie map terenów o najlepszych warunkach, poprawę infrastruktury i zapobieganie poważnemu szkodliwemu oddziaływaniu na akwakulturę.

3.4.2.7 EKES uważa za konieczne udzielenie wsparcia na inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury portów macierzystych akwakultury morskiej lub miejsc wylądunku oraz na inwestycje w obiekty do zbiórki pozostałości i odpadów.

3.4.2.8 Propagowanie nowych przedsiębiorstw w sektorze akwakultury. EFMR może wspierać zakładanie mikroprzedsiębiorstw w sektorze akwakultury przez podmioty rozpoczynające działalność w tym sektorze pod warunkiem, że mają oni odpowiednie umiejętności i kompetencje zawodowe, po raz pierwszy zakładają mikroprzedsiębiorstwo w sektorze akwakultury jako osoby zarządzające i przedłożą plan biznesowy dotyczący rozwoju swojej działalności w tym sektorze.

3.4.2.9 EKES proponuje, aby tego typu wsparcie odnosiło się do tworzenia miejsc pracy netto w przypadku każdego przedsiębiorstwa w sektorze akwakultury, bez względu na to, czy jest to nowo założony podmiot, czy nie.

3.4.2.10 W celu wspierania akwakultury o wysokim poziomie ochrony środowiska w ramach EFMR wsparcie może zostać przyznane na pokrycie kosztów określonych inwestycji. EKES uważa, że tak jak w przypadku sektora rybołówstwa, należy uwzględnić wsparcie na inwestycje mające na celu zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających lub gazów cieplarnianych, a także na audyty i programy związane z efektywnością energetyczną.

3.4.2.11 Wsparcie będzie można przyznać także na przejście na systemy ekzarządzania i audytu środowiskowego oraz na akwakulturę ekologiczną, świadczenie usług w zakresie ochrony środowiska w sektorze akwakultury, środki zdrowia publicznego oraz środki dotyczące zdrowia i dobrostanu zwierząt.

3.4.2.12 EKES uważa, że zdrowie zwierząt ma zasadnicze znaczenie dla zrównoważonego rozwoju sektora akwakultury i w związku z tym podkreśla konieczność zwiększenia wsparcia EFRM w tym zakresie. Proponuje więc utworzenie i rozwój klastrów ochrony sanitarnej w sektorze akwakultury, jakie z powodzeniem wprowadzono już w hodowli lądowej.

3.4.2.13 We wniosku przewidziano możliwość udzielenia wsparcia na ubezpieczenie gospodarstw w sektorze akwakultury, które pokrywałyby określone straty. EKES uważa, że należy uwzględnić wydatki poniesione na zbiórkę i utylizację zwierząt padłych w gospodarstwie z przyczyn naturalnych, w wyniku wypadków itp., a także koszty uboju i grzebania w samym gospodarstwie z przyczyn sanitarnych i za zgodą odpowiednich władz.

3.4.3 Zrównoważony rozwój obszarów rybackich

3.4.3.1 Wsparcie przyznawane na ten cel powinno przyczynić się do realizacji priorytetu UE polegającego na promowaniu zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju terytorialnego obszarów rybackich, który zachęcałby do zwiększania zatrudnienia i spójności terytorialnej. Wsparcie to będzie mogło zostać przyznane obszarom rybackim mniejszym niż obszary NUTS 3⁽²⁾.

3.4.3.2 EKES uważa za przejaw dyskryminacji nieobjęcie takim wsparciem gmin przybrzeżnych o liczbie mieszkańców powyżej 100 000, gdyż floty mają bazę w portach rybackich, niezależnie od liczby mieszkańców danej gminy.

3.4.3.3 Komisja zaproponowała informowanie na bieżąco i wspieranie lokalnych grup działania w sektorze rybołówstwa, oferujących zintegrowaną lokalną strategię rozwoju, w której zostanie w widoczny sposób odzwierciedlony społeczno-gospodarczy układ obszaru z równomiernym uwzględnieniem sektora prywatnego, sektora publicznego i społeczeństwa obywatelskiego.

3.4.3.4 EKES uważa, że dla dokonania obiektywnej oceny wyniku dotychczasowych prac wykonanych przez te grupy w celu rozwijania obszarów przybrzeżnych niezwykle ważne jest przystąpienie przez Komisję do oceny, zanim pomoc przyznana w ramach tej kategorii mogłaby zostać zaliczona do nowych funduszy.

(²) Zob. rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1.

3.4.4 Wprowadzanie do obrotu i przetwarzanie

3.4.4.1 Komisja zaproponowała pewne środki dotyczące wprowadzania do obrotu i przetwarzania, w szczególności mające na celu przygotowanie i wdrożenie planów produkcji i wprowadzania do obrotu przez organizacje producentów.

3.4.4.2 Choć EKES popiera działania, które przyczynią się do zrównoważenia zasobów i konkurencyjności przedsiębiorstw, widzi również potrzebę wprowadzenia w planach pewnego mechanizmu elastyczności, ponieważ poruszamy się na zglobalizowanym rynku, na którym warunki podaży i popytu mogą zmienić się w każdej chwili.

3.4.4.3 We wniosku przewidziano udzielenie wsparcia przeznaczonego na rekompensatę dla organizacji producentów za przechowywanie produktów rybołówstwa wymienionych w załączniku II do rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków. Wsparcie będzie stopniowo zmniejszane i zostanie całkowicie wycofane w 2019 r.

3.4.4.4 EKES jest przeciwny stopniowemu zmniejszaniu tego wsparcia aż do jego wycofania w 2019 r., ponieważ przyczynia się ono w szczególności do stabilizacji rynków. Za konieczne uważa więc jego utrzymanie do roku 2020.

3.4.4.5 Komitet zauważył, że wycofano uwzględniony dotychczas we wspólnej organizacji rynków mechanizm odszkodowania wyrównawczego w odniesieniu do tuńczyka przeznaczonego do przetworzenia.

3.4.4.6 Mechanizm ten został ustanowiony jako przeciwwaga dla całkowitego i stałego zawieszenia ceł wspólnej taryfy celnej na tuńczyka w całości, pochodzącego z państw trzecich i przeznaczonego do przetworzenia. Komitet uważa, że w wyniku zniesienia mechanizmu produkcja unijna może znaleźć się w niekorzystnej sytuacji, ponieważ będzie musiała konkurować z produktami, dla których wymogi higieniczno-sanitarne są niższe niż te, jakim podlegają produkty w UE. W związku z tym EKES wzywa do utrzymania wspomnianego mechanizmu odszkodowania wyrównawczego.

3.4.4.7 EKES uważa, że przewidziane we wniosku dopłaty do prywatnego przechowywania nie rekompensują spadku cen tuńczyka na rynku unijnym ani nie zapewniają producentom tuńczyka odpowiedniego dochodu w takiej sytuacji, czyli nie osiągają celu, dla którego został ustanowiony system odszkodowań wyrównawczych.

3.4.4.8 We wniosku przewidziano możliwość przyznawania określonego wsparcia na środki dotyczące wprowadzania do obrotu.

3.4.4.9 Zdaniem EKES-u konieczne jest poszerzenie tego wsparcia o opracowanie i uruchomienie kampanii informacyjnych mających na celu poprawę wizerunku rybołówstwa i akwakultury. EKES proponuje również uwzględnienie dodatkowych punktów, takich jak organizacja targów i pokazów handlowych sektora i udział w nich, działania ułatwiające przedsiębiorstwom

dostęp do innowacji, szkolenia z zakresu najbardziej zaawansowanych technik, nowych lub ulepszonych procesów czy też nowych lub ulepszonych systemów organizacji.

3.4.4.10 Ze względu na kluczową rolę, jaką odgrywają zrzeszenia międzysektorowe w promowaniu i ulepszaniu wprowadzania produktów do obrotu, Komitet uważa, że należy wspierać nie tylko tworzenie takich zrzeszeń, lecz także ich funkcjonowanie, tak aby umożliwić im rozwijanie przypisanych kompetencji.

3.4.4.11 EFMR może także wspierać określone inwestycje związane z przetwarzaniem produktów. Komitet uważa, że powinny zostać dodane następujące cele szczegółowe: poprawa konkurencyjności przemysłu przetwórczego, poprawa zdrowia publicznego i jakości produktów, zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko i zwiększenie efektywności energetycznej, zwiększenie stopnia wykorzystania nie w pełni eksploatowanych gatunków, produktów ubocznych i odpadów, rozwój, produkcja i wprowadzenie do obrotu nowych produktów, zastosowanie nowych technologii i innowacyjnych metod w produkcji, otwarcie i rozwinięcie rynków oraz poprawa warunków pracy i ulepszenie szkoleń pracowników.

3.4.5 Regiony najbardziej oddalone

3.4.5.1 Wniosek przewiduje wyrównanie dodatkowych kosztów związanych z produktami rybołówstwa i akwakultury z regionów najbardziej oddalonych – Azorów, Madery, Wysp Kanaryjskich, Gujany Francuskiej i Reunion. Komitet uważa, że Komisja powinna szczegółowo wyjaśnić, jakie obliczenia przeprowadzono w celu dokonania podziału budżetu dla każdego z regionów najbardziej oddalonych, a także podać powód obniżenia budżetu przeznaczonego dla Wysp Kanaryjskich, skoro budżety przeznaczone dla pozostałych regionów zostały zwiększone.

3.4.6 Środki towarzyszące WPRy b

3.4.6.1 EFMR może wspierać wdrażanie unijnego systemu kontroli, inspekcji i egzekwowania oraz gromadzenie pierwotnych danych biologicznych, technicznych, środowiskowych i społeczno-gospodarczych, zarządzanie nimi i ich wykorzystywanie, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie WPRy b. EKES uznaje, że takie wsparcie jest niezbędne do zapewnienia kontroli i gromadzenia danych w całej UE, włącznie z tymi danymi, które odnoszą się do inspekcji pracy.

3.4.6.2 W odniesieniu do wielu wyżej wymienionych środków we wniosku ustanowiono ograniczenie polegające na przyznawaniu wsparcia dla danego statku rybackiego tylko raz w trakcie okresu programowania. Należy znieść to ograniczenie.

3.4.6.3 EKES uważa, że należy rozważyć utworzenie „funduszu kryzysowego”, który umożliwiłby zaspokojenie dokładnie określonych potrzeb sektora tak, aby możliwe było uruchomienie elastycznych środków nadzwyczajnych w określonych sytuacjach wyjątkowych, np. w wypadku zmiany przeznaczenia statków wynikającej z zawieszenia lub nieodnowienia umów w zakresie rybołówstwa, gwałtownego wzrostu kosztów bieżących, klęsk żywiołowych itp.

3.5 Środki finansowane w ramach zarządzania bezpośredniego

3.5.1 Zintegrowana polityka morską

3.5.1.1 We wniosku przewidziano szereg form pomocy mających przyczynić się do rozwoju i wdrażania zintegrowanej polityki morskiej Unii w celu promowania zintegrowanego zarządzania WPRyb oraz obszarami morskimi i przybrzeżnymi, przyczynienia się do rozwoju inicjatyw międzysektorowych przynoszących obopólne korzyści różnym sektorom gospodarki morskiej i różnym rodzajom polityki sektorowej, wspierania zrównoważonego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, innowacji i nowych technologii w powstających i potencjalnych sektorach gospodarki morskiej w regionach przybrzeżnych, jak też wspierania ochrony środowiska morskiego, w szczególności jego różnorodności biologicznej, i chronionych obszarów morskich, a także zrównoważonej eksploatacji zasobów morskich i przybrzeżnych. EKES przyjmuje z zadowoleniem proponowane środki.

3.5.1.2 Przewidziano także szereg form wsparcia mających ułatwić wdrożenie WPRyb i IMP, zwłaszcza w zakresie doradztwa naukowego w ramach WPRyb, szczególnych środków egzekwowania i kontroli w ramach WPRyb, dobrowolnych wkładów na rzecz organizacji międzynarodowych, komitetów doradczych, rozpoznania rynku oraz działań komunikacyjnych. Komitet uważa te formy wsparcia za właściwe.

3.5.1.3 Komitet odnotowuje ważną rolę regionalnych komitetów doradczych, które stanowią organy konsultacyjne Komisji w odniesieniu do różnych zagadnień związanych z WPRyb i w których uczestniczą wszystkie zainteresowane strony. W związku z tym Komitet uważa, że wsparcie to powinno wystarczyć do zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania w taki sposób, aby zagwarantowany został udział wszystkich członków tych komitetów, włącznie z naukowcami.

3.5.1.4 Zdaniem Komitetu EFMR powinien finansować przyszłą sektorową radę ds. zatrudnienia i umiejętności, która

wpisuje się w cele reformy WPRyb, strategii „Europa 2020” i komunikatu „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”⁽³⁾. Uważa również, że należy w dalszym ciągu finansować unijny Komitet Doradczy ds. Rybołówstwa i Akwakultury. Gdyby Komitet ten został jednak rozwiązany, EKES wnosi o utworzenie Rady Konsultacyjnej ds. Przemysłu, Rynku i Spraw Ogólnych.

3.5.1.5 Odnośnie do rozpoznania rynku, Komitet pozytywnie ocenia wszelkie wsparcie mające na celu upowszechnianie i rozwój informacji dotyczących rynku produktów rybołówstwa i akwakultury.

3.5.2 Pomoc techniczna

3.5.2.1 We wniosku przewidziano udzielenie z inicjatywy Komisji wsparcia na pomoc techniczną, na wdrożenie porozumień w sprawie zrównoważonego zarządzania rybołówstwem i udział UE w regionalnych organizacjach ds. rybołówstwa, a także na utworzenie europejskiej sieci lokalnych grup działania w sektorze rybołówstwa. Komitet uważa, że te formy wsparcia mają ogromne znaczenie.

3.6 Wdrażanie

3.6.1 Na koniec we wniosku w obszerny sposób przedstawiono wdrożenie programów zarówno w ramach zarządzania dzielonego, jak i w ramach zarządzania bezpośredniego, z uwzględnieniem mechanizmów wdrażania, systemów zarządzania i kontroli stosowanych przez państwa członkowskie i Komisję, a także monitorowania, oceny, informacji i komunikacji.

3.6.2 EKES popiera systemy wdrażania w ramach obu rodzajów zarządzania, gdyż odzwierciedlają one doświadczenie Komisji we wszystkich czynnościach niezbędnych do uruchomienia, wdrożenia, monitorowania i zakończenia programów pomocy przewidzianych we WPRyb i w IMP.

Bruksela, 11 lipca 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy – przewidywanie wymogów rynku pracy i potrzeb w zakresie umiejętności oraz ich wzajemne dopasowywanie”, COM(2008) 868 wersja ostateczna, Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 74.